

Szerkesztőség és kiadó hivatal

Piacz. SIMONFFY-ház a város-házával szemben.

HIRDATMÉNYEK.

Előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok, valamint a lap szellemi részét illető minden közlemények ide intézendők

Bérmentelen levelek csak ismert kezektől fogadtnak el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP. A SZABADELVÜ PÁRT KOZLÖNYE.

Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

X. évfolyam. 1883.

Debreczen. Csütörtök, június 21.

121. szám.

Előfizetési ár:

Table with subscription rates: Helyben házhoz hordva vagy vidékre postán... Egész évre... Félévre... Negyedévre... Egy hóra...

Hirdetési díj:

Öt-hasábsopitisorsorogyszeri beiktatásért 5 kr. Bélyegdíj minden hirdetésért külön 30 kr. Nyilvált 4 hasábsopitisorért 20 kr.

A tiszai-eszlári ügy tárgyalása.

(Saját tudósítónktól.)

Nyiregyháza, jun. 20

Második nap.

A legnehezebb, a legvárakozásteljesebb nap a mai volt. Régen emlegették már, hogy a végtárgyaláskor valami váratlan frappans jelenet fogja meglepni a közönséget. A meglepetés megtörtént. Azt, a mit a Möricezben leginkább bizók sem gondoltak volna, hogy a keresztkérdések, és atyjával való szembesítések úgy megállják helyét a mint megállosta, megtörtént.

Csak röviden említem meg a tegnapi táviratomban mér említett bünrészesei kihallgatását, s lapunk szükteréhez mérten inkább a Möricez kihallgatására terjeszkedem ki. A bünrészesei kihallgatása különben sem, s alig alig mutat fel valami oly mozzanatot, mely a közönség előtt ismeretes ne volna. A bünrészességgel vádoltak közül

Jungler A. Braum Ábrahám, Lusztig Sámuel, Weiszstein Lázár azzal vannak vádolva, hogy ők bent voltak a gyilkosság megtörténtekor a pitvarról (a gyilkosság teréről) nyílt templomban. — Scharf Salamon és Taub szintén bünrészesei. — Az előbbi négy sorra kihallgatván tagadják, hogy a templomban lettek volna, sőt az isteni tisztelet után azonnal távozásukat állítják. Weiszstein átkot mondott magára, hogy 7 gyermeke van, nagy idő óta nem látta őket, de ne is lássa, ha nem rögtön távozott a templomból. Lusztig szídjia Möricezt, ki kénsyszer alatt tehette vallomását, mert látta volt Eszláron mikor: „hét rét görbére zsgorodva kísértette a esendbízost.”

Elnök: Vezetessék be Scharf Möricez tanu.

Friedmann védő, kéri a törvényszéket, hogy bár eddig nem követett a törvényes eljárás, mert Scharf Möricez általános vallomástétele után nem volt a keresztkérdésekre kihallgatva, most hogy ismét nekellen a szünet által a Möricez kihallgatását megszakítani, tüzessék ki most a szünet ideje s aztán tartassék meg a kihallgatás feltartóztatlanul. — Tovább ismételve kéri, hogy azok távollattassanak el a kik a vizsgálatba befolyván akárcsak egy tekintettel is hatással lehetnének a fiu vallomástételére.

Elnök helyt ad az első jogos kérelemnek, de a másodikat megtagadja, mert senkit sem utasíthat ki a teremből.

Szünet után.

Scharf Möricez kihallgatása és a keresztkérdések.

Möricez könnyen, sietve lép be, széjjel néz, megáll ugyanazon a helyen az elnök előtt, hol tegnap is állott.

A közönségben feszült figyelem és csend, — mindenki léleketét visszafojtva várja a nevezetes vallomásokat, gyöttrő kíváncsisággal, hogy megállja e Möricez a sarat, vagy sarokba engedi-e magát szoríttatni?

Elnök ismétli előtte amit tegnap is mondott hogy ha nem akar nem szükséges atyja ellen vallani.

Möricez: Nem akarok.

Friedmann védő, azt gondolja, hogy a fiu megtagadhatja ugyan, hogy egyik másik, atyját illető kérdésre válaszoljon, de mert már általános vallomást tett, nem lehet a vádat két részre osztani, úgy, hogy eddig apádra vonatkozik, inmentul mit se vallj. A határt hogy hol kezdődik ez, meg se lehet huzni. Scharfot ép úgy terheli a vád mint a többieket, és mert eddig sem élt Möricez azon jogával, hogy atyjára ne valljon, most nem lehet azt mondani, hogy erre felel, erre nem. Minden körülményre tartozik igazán vallani, mert nem csak arra teszi le esetleg esküjét a mit vall, hanem arra is a mit elhallgatott.

Szembesíttetni fog atyjával. Elnök. Hogy bánt veled otthon létedkor atyád?

Möricez. Rosszul, nagyon rosszul. Elnök. Hogyan bánt rosszul? Möricez. Megfenyített s többször megvert.

Elnök: Miért? Möricez: Mostoha anyám miatt szidott és bántalmazott leginkább.

Elnök: Tápláltál-e ezért bosszút? Möricez: Tápláltam! Elnök: Talán nem jól értetted. Akartál-e ezért bosszút állani? Möricez: Nem!

Elnök: Hát anyád hogyan bánt veled? Möricez: Az is rosszul. Elnök: Hogyan? Fenyegetett? Möricez: Néha fenyegetett, néha nem.

Elnök: Gyakran szidott, vagy verte meg apád és anyád? Möricez: Csak néha. Elnök: Talán megérdemelted? Möricez: Nem mondom, hogy néha meg nem érdemltem.*

Ezután az elnök kérdéseire elmondja Möricez, hogy a gyertyatartókat az asztalról levenni hitta be Solymossi Esztert szombaton reggel, s hogy Esztert az ablakon át látta meg. Apja mondta volt, hogy: „Eredj hidd be, hadd vegye le a gyertyát.” Elbeszéli a templom ajtó kulcslyukán át látottakat.

Elnök: Magadtól mentél a kulcslyukhoz? Möricez. Igen, mert segélykiáltást hallottam. Háromszor — négyszer.

Elnök: Miért nem kiáltottál te is? Möricez: Mert senkit sem láttam ott. Később az ebédnél, hol ő, apja anyja, s két kis testvére ült, elbeszélte, hogy mit látott, de anyja azt felelte, hogy: „Hallgass, ne szólj!”

Scharf József az apa e pillanatban izgatottan felláll, s közeledik, kérdést akar intézni a fiúhoz.

Nem felelek, — szól Möricez daczosan. Rátanítottak, azért nem lehet felelni nekem, mond Scharf.

Elnök csendet íut, s aztán Eötvös kéri a törvényszéket, hogy a törvény alapján is, de e rendkívüli perben tisztesen adassék meg a jog az apának, fiához kérdéseket intézni.

Elnök: Ha a kérdés olyan, mely nem sért, nem durva! Figyelmezteti Scharfot, hogy ne felejtkezék meg a tisztességről s mondja meg mi a kérdése

Scharf kéri Möricez fiától: — Ösmersz-e engem? Möricez végig mérő durrás tekintetével s teljes bátorsággal felel: — Igen. Maga az én apám!

Scharf. Ösmered a tizparancsolatot, tudod-e mit mond az 5-ik parancsolat? Most a jelen levő Szalay Károly, öv. Solymossrné magánvádlója áll fel s szállani akar.

Védő ügyvédek: (egyszerre kiáltanak) Ki az? Ki az? Elnök kijelenti, hogy ez urnak itt most nincs szava, s megvonja tőle a szót. Szalay y közébe akar szállani.

Elnök: Kérem, itt én velem vitakozni nem lehet. Az apa tovább kérdezi fiát. Möricez haboz, de csak egy pillanatra s aztán ismét bátran felel minden kérdésre.

Elnök: Csak beszélj, ne hadd magad zavarba hozni. Scharf szemrehányó hangon beszél fiához, hogy felnevelte, taníttatta, 40 frtkot fizetett érte iskola-pénzt, gondoztalak, ápoltalak, óvtalak, ha sár volt, magam vittem el az ebédet az iskolába, hogy haza ne kelljen fáradnod. Látod, most gyalázatos hazugsággal mire juttattál.

A fiu nem indul meg, továbbra is közönyös marad. Scharf: De mióta itt vagy mire tanítottak? Mit tanultál?

Elnök: Nem engedhetem meg, hogy itt a fiu lelki kizoztatásnak legyen kitéve. Möricez: Nekem itt tanulni kell lennem, nem pedig tanári kérdésekre felelgetni.

Eötvös. Mondja el tanu szemébe apjának mindazt a mit látott. Möricez. Tegyen kérdéseket, hát felelni fogok. Scharf. Mit feleltél először a kihallgatásodnál? Möricez. Azt a mit akkor mondtam, anyai tilalom folytán vallotta ugy.

Ezután az ösmertes vallomást ismétli Möricez atyja szemébe. E szónál „hulla” azt kéri Scharf: — Hulla? Mi az? Möricez: Holttest. Scharf: Te még ezt nem tudtad mikor otthon voltál. Möricez: Most már megtanultam.

Ismétli a fiu, hogy Reeskynél nem kénsyszerítették, azt mondja hogy erre meg fognak esküdni Reeskiék. Eötvös védő kéri ezt jegyzőkönyvbe vétetni.

Möricez: Mindenne emlékszik, ujat nem tud mondani, hivatkozik a már elmondottakra. Scharf: Ugy én hazudom akkor? Möricez: Igen, hát hazudik! Scharf Hej. Rátanítottak. Jól tartottak. Ugy e jobbmar a kolbász (mutogatja karját.) mint a kóser hus? Möricez lesüti tekintetét és nem felel.

Scharf. Emlékezel e mikor egyszer a börtön udvarán azt mondták nekem, hogy te nem tudsz semmit és nem is vallottál semmit? Möricez. Majd én bolond leszek oszt megmondom, hogy aztán megbüntessenekérte.

Scharf. Hát nem fáj a lelked, nem reszketsz attól, hogy majd látni fogod apádat, mikor ártatlanul felakasztják. Nem fogsz sajnálni fiakkor? Möricez. Nem fogják felakasztani. Scharf. Honnan tudod? Möricez. Ezt már én tudom. Scharf. Honnan tudod, kitalól? Möricez. Mondták azt nekem. Eötvös: Ki mondta? Möricez. Barytek. vizsgálobíró ur.

Scharf. Hát azért nem sajnáltál, hogy már másfél év óta vagyok elcsukva, és nem tártam feleségem és gyermekeimet, a te kis testvéredet. Möricez. Majd kiszabadul? Scharf. Az nem bizonyos, mert te ellenem vallasz. Möricez. De kiszabadul, tudom én, csak addig van fogva míg a vizsgálat tart. Kiszabadulhatott volna már előbb is, de ha egyszer nem lehetett hamarabb befejezni.

Eötvös. Miért nem lehetett befejezni? — Möricez hallgat, Eötvös hirtelen ismétli a kérdést. Möricez: Hát a hulla csempészes miatt. Eötvös. Honnan tudod te ezt? ki beszélte neked? Möricez. Tudok én olvasni, ujságból olvastam. További vallatása alatt Möricez elbeszéli ismét a kir. közvádlónak a gyilkosokra, bünrészekre és a Reeski csendbízost vallatására vonatkozó ösmert részleteket.

Minden kérdésre zavar nélkül, tisztán érthetőn, gyorsan, s gondolkodás nélkül felel. E közben kivallja, hogy ma a megyeház udvarán Báthorinéval beszélgetett. Ezt jegyzőkönyvbe ígtatják. Báthoriné volt az, ki rendesen azért járt Scharféhoz szombatoként, hogy szolgálókat tegyen. Funtaék: Hát aztán fiam, nem iszonyodtál, mikor azt a gyilkosságot és vér folyását láttad olyan hosszú ideig. Möricez. (határozottan) NEM.

Friedmann. Miért nem az ablakból nézted, mikor onnan jobban láthattad volna? Möricez. Mert mindent látni akartam

Elnök: Nem engedhetem meg, hogy itt a fiu lelki kizoztatásnak legyen kitéve. Möricez: Nekem itt tanulni kell lennem, nem pedig tanári kérdésekre felelgetni.

Eötvös. Mondja el tanu szemébe apjának mindazt a mit látott. Möricez. Tegyen kérdéseket, hát felelni fogok. Scharf. Mit feleltél először a kihallgatásodnál? Möricez. Azt a mit akkor mondtam, anyai tilalom folytán vallotta ugy.

Ezután az ösmertes vallomást ismétli Möricez atyja szemébe. E szónál „hulla” azt kéri Scharf: — Hulla? Mi az? Möricez: Holttest. Scharf: Te még ezt nem tudtad mikor otthon voltál. Möricez: Most már megtanultam.

Ismétli a fiu, hogy Reeskynél nem kénsyszerítették, azt mondja hogy erre meg fognak esküdni Reeskiék. Eötvös védő kéri ezt jegyzőkönyvbe vétetni.

Möricez: Mindenne emlékszik, ujat nem tud mondani, hivatkozik a már elmondottakra. Scharf: Ugy én hazudom akkor? Möricez: Igen, hát hazudik! Scharf Hej. Rátanítottak. Jól tartottak. Ugy e jobbmar a kolbász (mutogatja karját.) mint a kóser hus? Möricez lesüti tekintetét és nem felel.

Scharf. Emlékezel e mikor egyszer a börtön udvarán azt mondták nekem, hogy te nem tudsz semmit és nem is vallottál semmit? Möricez. Majd én bolond leszek oszt megmondom, hogy aztán megbüntessenekérte.

Scharf. Hát nem fáj a lelked, nem reszketsz attól, hogy majd látni fogod apádat, mikor ártatlanul felakasztják. Nem fogsz sajnálni fiakkor? Möricez. Nem fogják felakasztani. Scharf. Honnan tudod? Möricez. Ezt már én tudom. Scharf. Honnan tudod, kitalól? Möricez. Mondták azt nekem. Eötvös: Ki mondta? Möricez. Barytek. vizsgálobíró ur.

Scharf. Hát azért nem sajnáltál, hogy már másfél év óta vagyok elcsukva, és nem tártam feleségem és gyermekeimet, a te kis testvéredet. Möricez. Majd kiszabadul? Scharf. Az nem bizonyos, mert te ellenem vallasz. Möricez. De kiszabadul, tudom én, csak addig van fogva míg a vizsgálat tart. Kiszabadulhatott volna már előbb is, de ha egyszer nem lehetett hamarabb befejezni.

Eötvös. Miért nem lehetett befejezni? — Möricez hallgat, Eötvös hirtelen ismétli a kérdést. Möricez: Hát a hulla csempészes miatt. Eötvös. Honnan tudod te ezt? ki beszélte neked? Möricez. Tudok én olvasni, ujságból olvastam. További vallatása alatt Möricez elbeszéli ismét a kir. közvádlónak a gyilkosokra, bünrészekre és a Reeski csendbízost vallatására vonatkozó ösmert részleteket.

Minden kérdésre zavar nélkül, tisztán érthetőn, gyorsan, s gondolkodás nélkül felel. E közben kivallja, hogy ma a megyeház udvarán Báthorinéval beszélgetett. Ezt jegyzőkönyvbe ígtatják. Báthoriné volt az, ki rendesen azért járt Scharféhoz szombatoként, hogy szolgálókat tegyen. Funtaék: Hát aztán fiam, nem iszonyodtál, mikor azt a gyilkosságot és vér folyását láttad olyan hosszú ideig. Möricez. (határozottan) NEM.

Friedmann. Miért nem az ablakból nézted, mikor onnan jobban láthattad volna? Möricez. Mert mindent látni akartam

s míg az ablakhoz mentem volna, az alatt valamit elmulasztottam volna. Seyfert: (tanuhoz.) Irja le, milyen Solymossi Eszter öltözéke? Möricez elmondja: fején fekete, fehér pettyes kendő s nyakában is egy. A melyikben a festék volt, az sarga. Seyfert: Honnan tudtad, hogy mi van abban a kendőben? Möricez: Kérdeztem Esztert! Seyfert: A vizsgálóbíró előtt azt mondtad, hogy láttad mikor az asztalra nálatok letette. Möricez: Na hát láttam is. A gyilkosság történetét részletekig elmondja, de már itt némi ellenmondásba keveredik, mert míg az ügyészek azt mondta, hogy a nyak megvágása után a vér kibocsátására a hullát hasra fordították, később egyik védő kérdése azt mondja, hogy lába a földön maradt, és fejét felemelve bocsátották a vért a tányérokba, s abból egy nagyobb fazékba. Eszter szája be volt kötözve, hogy ne kiált hasson, s később ugyanezen kendővel a nyak vágását kötözték be. A leány levetkötött ruhája az asztalon hevert, s aztán a holttestre Wolner koldus adta rá, s a többiek tartották. Arra a kérdésre, hogy miért nem kiáltott valaki után később, azt mondja, hogy nem gondolhatta, hogy egy kis vágás halált okozzon.

Még ezután is egyaránt érték a kérdések, melyek ugy özőlenek hozzá, mint a zápor eső. Az összes gyilkossággal vádoltaknak és valamennyi védőnek volt kérdése özőnnel. Möricez táradhatlanul felel, csak néha gyűrögeti fel kabátja ujjait, mert a teremben levő nagy hőségtől neki izzad. Különben egyre táradtabbnak látszik, maga a közönség is kimerül, és a gyöttrő vallatás, s nehezítő lélektanilag megmagyarázhatlan vallomások, roppant nehéz és kínos benyomást tesznek.

Mellettem egy uri nő ül, ki a teremből szabadulni szeretne de nem akar távozásával zavart előidézni. Nincs az a kincs a miért ismét előjönne ide. Azt mondja, hogy mint anya beleképzeletti magát az apa helyzetébe és iszonyodik a gondolatától. E fiu vagy leketlen gonosz lélek vagy fantasta. Mások nem így vélekednek, és ilyenek nagyobb számban vannak, dicserik a fiu genialitását, s vallásait lelki megnyugvással és örömtől sugárzó arccal hallgatják.

Scharf: (fiához) Hát édes fiam, soha sem ohajtottad látni másfél év óta apádat. — Möricez (közönnel vállvonogatva) Nem!

Scharf. Lásd én ohajtottalak látni téged sokszor. Ezt meg is mondtam a vizsgáló bíró urnak. Itt kitanítottak, jól tartottak. Pedig hazamehettél volna nagyanyádhoz, is, a ki szeret.

Möricez: Mit csináltam volna én ott? Scharf (ingerülten) ott is ehetnél volna. De itt jobban esik a kolbász. Itt ki ad enni? Möricez. A nagyméltóságú belügyminiszterium.

Eötvös. A belügyminiszterium? Möricez. Annak a rendeletéből a közgazgatás... Eötvös. Mi az, nincs olyan. Közigazgatás nem ad enni. A főispán volt, vagy alispán, szolgabíró? Möricez. Azokból áll a közigazgatás. — (Derütség és tetszés a közönség közt.) Jungler. (Möricezhez.) Igaz-e ugye azt mondtad, hogy itt nem kell krumplit, puliszkát enned, hanem jó disznóhussal tartanod? Möricez. Igaz. Nem akarok én többet zsidó lenni!

Elnök: Igaz e fiam, hogy téged Retsky András kizozott volna? Möricez: Nem igaz! Eötvös. Ismered-e Sós Erzsébetet? Möricez. Ismerem! Eötvös. Ez azt beszélte, hogy te a kis Samu öcsédnek azt mondtad volna, hogy te is tartottad a Solymossi Eszter kezét, mikor gyilkolták.

